

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۶/۰۹/۰۲

صدیق صائب

«حزب اکثریت»؛ اکثریت را چه کسی تعیین کرده است؟

یونس نگاه در مقاله «حزب اکثریت» به یک تناقض اساسی در منشور «حزب اکثریت» اشاره کرده است، اما می‌توان این سوال را یک گام بنیادی‌تر مطرح کرد:

اکثریت این حزب دقیقاً کیست؟

در یک نظام دموکراتیک، هیچ حزب سیاسی پیش از انتخابات حق ندارد خود را «حزب اکثریت» بنامد؛ زیرا اکثریت یک نتیجه سیاسی است، نه یک امتیاز قومی و پیشینی. اکثریت و اقلیت در صندوق رأی، در رقابت آزاد و در مشارکت برابر شهروندان شکل می‌گیرند، نه در اساسنامه یک حزب.

اگر منظور از «اکثریت» اکثریت قومی باشد، مشکل بسیار جدی‌تر می‌شود. در این صورت، حزب پیش از آن‌که شهروند را به عنوان فرد برابر تعریف کند، او را نخست بر اساس قوم تعریف کرده و سپس از آن، «اکثریت» و «اقلیت» سیاسی می‌سازد. چنین منطقی دیگر منطق دموکراسی شهروندی نیست؛ منطق اکثریت قومی است.

و این دقیقاً همان نقطه‌ای است که باید از مدافعان چنین تفکری سوال کرد:

اگر هنوز انتخابات آزاد و سراسری برگزار نشده است، شما بر اساس کدام رأی و کدام شمارش خود را «اکثریت» می‌دانید؟

اگر منظورتان از اکثریت، پشتون‌هاست، آیا همه پشتون‌ها عضو و هوادار حزب شما هستند؟ و اگر نیستند، چگونه یک حزب سیاسی می‌تواند یک قوم را به جای خود سخنگوی سیاسی خویش بداند؟

و اگر منظورتان از «اکثریت» اکثریت سیاسی است، پس چرا پیش از رأی مردم این عنوان را برای خود انتخاب کرده‌اید؟

این سوال حتی از بحث برنامه و اساسنامه نیز بنیادی‌تر است. زیرا دموکراسی از این‌جا آغاز می‌شود که هیچ‌کس پیشاپیش خود را صاحب اکثریت نداند.

تجربه افغانستان نشان داده است که هرگاه «اکثریت قومی» به جای «شهروندان برابر» مبنای سیاست قرار گرفته، نتیجه نه ثبات، بلکه رقابت بر سر تصاحب دولت، حذف دیگران و بازتولید بحران قومی بوده است. تجربه «افغان ملت» نیز نشان می‌دهد که ادعای نمایندگی یک هویت قومی، الزاماً به معنای نمایندگی حتی همه اعضای همان قوم نیست.

از همین‌رو، مشکل فقط این نیست که در اسناد «حزب اکثریت» از مبارزات پشتونی بیشتر سخن گفته شده و مبارزان غیرپشتون کمتر دیده شده‌اند. مشکل عمیق‌تر این است که باید روشن شود:

د پانو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له رالېږلو مخکې په ځير و لولئ

آیا «اکثریت» یک مفهوم انتخاباتی و دموکراتیک است، یا یک هویت قومی که قرار است پیش از انتخابات، حق رهبری سیاسی کشور را برای خود مفروض بگیرد؟

اگر دومی باشد، آنگاه نام «اکثریت» دیگر یک نام ساده برای یک حزب نیست؛ بیانیه‌ای سیاسی درباره این است که چه کسانی خود را صاحبان طبیعی قدرت می‌دانند و چه کسانی باید در جایگاه اقلیت قرار گیرند.

در تاریخ سیاسی جهان، نمونه‌های خطرناک بسیاری از همین‌جا آغاز شده‌اند: از فاشیسم موسولینی در ایتالیا و ناسیونال‌سوسیالیسم هیتلر در آلمان گرفته تا جنبش‌های قومی و برتری‌طلبی‌هایی که ملت را با یک قوم یا یک هویت خاص یکی گرفتند. البته هر حزب قومی را نمی‌توان نازی یا فاشیست نامید؛ اما هرگاه قومیت جای شهروندی را بگیرد و اکثریت قومی به جای اکثریت انتخاباتی بنشیند، زمینه نظری سیاست حذف‌گرایانه فراهم می‌شود.

بنابراین سوال اساسی از «حزب اکثریت» این نیست که آیا چند بند مثبت در برنامه‌اش دارد یا نه. سوال این است:

اکثریت را چه کسی، بر اساس چه معیاری و در کدام انتخابات تعیین کرده است؟

تا وقتی پاسخ روشن به این سوال وجود نداشته باشد، «حزب اکثریت» چیزی جز ادعای اکثریت نیست؛ و در سیاست، ادعای اکثریت هرگز جای رأی اکثریت را نمی‌گیرد.

پایان